سەفەرنامەی عاشق … قادر سەمەد

دێمەوە شار
بە گیانێکی پەژمووردەی
ناو جەستەیەکی شەکەت
بە دڵێکی پڕ لە ژان و برینداری
سیا ساڵی غوربەت
دێمەوە شار
سۆزی شمشاڵی شوان
حوزنی مەقامی سەفەر
ئەمهێنێتەوە لای گۆیژە و سەیوان
پیاسەیەکی ئێواران
ئەمبات بۆ باخی گشتی و لای پەیکەرەکەی (دیلان) ١
((ئەی گیانە… دیارم دەیری عیشقە، جێ بەسووتن بۆ لەوێ ئەگرم….
کە من مشتێ چڵ و چێوم بە چی بم کەڵکی کێ ئەگرم)) ٢
عاشقێکی سیابەختم بۆ تەنها پرسیارێک
ئەچمە لای (وەیس) ٣..وەیسی خۆمانە
لێ ئەپرسم؟ سوچی من بوو یان خەتای یار
نەبووینە دوو عاشقی بەختەوەری ئەم ژیانە
بە سۆزی شمشاڵی شوان
ڕوحم باڵ ئەگرێ و ئەفڕێ بۆ دوور
بۆ ئەنوای چەپەکی دەیجوور و نەبەدی
بۆ ژوورە تەریک و تەنهاکەی (خوداداد عەلی)
((ئەڵوەن…ئای…ئەڵوەن…ئامان ئەی ئەڵوەن باوانم…. سەرچەشمەی
بیستراوانم ئای دیەم ئەڵوەن…ئەرێ گیانە ئەڵوەن هاتیە بەبەرزی
داران… ئەیا لە چەکمەی شۆڕە سواران….ئای ئەڵوەن ئای…ئای…)) ٤
نەغمەی عود و حوزنی مەقام
ئەملاوینێ بۆ چەند ساتێ
فیراقی یار و دووری دیار
لە ناخەوە بەکوڵ ئەمگریەنێ
فرمێسک بە بەچاوانما دێنی
ئەم گیانە بەسوێیەم ناسرەوێ
بۆ هەتوانی برینی دڵی شەیدای
حەز ئەکات لە سۆزی مەقاماتدا بخەوێ
ئای چەند خۆش دێتە بەر گوێم
بە تانوپۆی دەشتەکەی گەرمیان

سەدای زایەڵی مەقامی (خورشیدی)
بە سۆزی دەنگەکەی (مەردان)
(سەدای…سەدایی تەپڵی دڵ…ئازیزەی چەتۆی دەروندا…
دەنگ دانەوەی ئەفلاک یەتیمەی ئای شێوەی هامووندا) ٥
هەست ئەکەم ناخم
وەک ئەو دەشتەی گەرمیان سووتاوە
لە ئارانی کاکی بەکاکیدا
هەوارێک بۆ ژوانی عاشقان نەماوە
وەک لاوە ڕەشپۆشەکەی گەرمەسێر
دێوانەی کەنیشکە خاسێک بووم
لە گەرد و تۆزی بیابانا وون بووە نەماوە
وەلێ هەر چاوەڕوانی دەکەم
لە بەڵێنی ژوانێکدا بگەڕێتەوە بۆ لام
لە پەرجوویەکی خودایدا
بداتەوە لە زەنگی دەرگام
هەر ئەڕۆم شنەی شمشاڵ ئەمبات
بۆ دەشتی حەیران
بە خودای غەریبیت دەکەم شارەکەی منارە..
لە دوورەوە گوێم لێیانە
لەسەر قەڵاتێ…وەک سەدای سەڵای ڕۆژی جومعە
حەیرانبێژان دەستیان لە بن گوێیانە…

((حەیران دەرێم… ئایای.. ئایای… ئەمن دەرێم بابە قەراتی پیرە هەولێرێ گەلێک قەدیمە دەرکەی دوودەری…ئەمن ئەڕۆکە سەر لە سپیانێ زەینی خۆم دەدەمە نازدار حەیرانێ دەهاتەوە لەسەر جۆگەکەی شێخ اللەی جوتە شەمامە شەمامەی باخەران بایەکی شەماڵی لێ دەدا چەندە شیرین دەژا و دەلەری…سەر و پەرچەمی نازدار حەیرانم گەلێک جوانە هاتینە خوارێ بەسەر برژانگ و برۆیە..ئەمن قەولەکم داوە دەست لە شۆخەنازی هەڵناگرم یان خودا گەوورە دەمکۆژێ یان دەمدەن لە سێدارەی حمە ئاغای کۆیە)٦

هێندەی حەیرانەکانی ئەنگۆ غەریبم
فیراقی یارێ.. گەلێک قورس و گرانە
زامی دڵ و سووتانی ناخم
چارە ناکارێ بەسەت حەکیمی دنیایە
ئای لە کۆمای ئە‌و خەم و مەراقە
سەختەی لە ناخ و گیانمایە
بانگی نازدارەکەی خۆمم لۆ بکەن
وەی بە حەیرانی بم… تامەزرۆم بێتە ژوانێ

چاوەڕوانی دەکەم لە‌ باخەکەی گڵکەندێ
هێدی هێدی.. ئەڕۆم
دەچمە زێدی عەشق و سایەی دارقینێ
سۆزی شمشاڵ ئەمباتە
دەڤەری لاوک و ستران و دیرۆکی ئەڤێنێ
(دەخەیلۆ…دەخەیلۆ…چەمێ چەتەلێ چەمێکە سارە خەیلۆ…کەسێ خێرخواز جوابدکە ببا ژ خالێ من عبدۆ بەگێ…بەلێ چەمێ چەتەلێ دەشتێ پوتینە..وڵاتێ غەریب و غوربەتێ کارێ خۆبکە خەیلۆ…دەخەیلۆ …هاوارە عەسکەرێ ڕۆمێ دەستێ می خستینە کەلەپچێ… بەرێ من دانا ڕێکا دوورە وە نەزانم کو دا دەچمە… بەندێ ڕۆمیا بەندەکی گرانە…دەستیە من دە کەلەپچە دا ڕزیانە… دە‌ خەیلۆ وەز گرتمە غەریبیە) ٧
ئەز دەخوازم بە ئاوێ سارەی چەمێ
بەدەنێ خۆ پاکژ بکەم لە گەردی خەمێ
لە مەراقی وڵاتی غەریب و غوربەتێ
لە پرێ (دەلال) دەرباز دەبم
دەچمە مەملەکەتی (زین و مەمێ)
گاهێ گوڵبارانی گڵکۆی ئەو دوو عاشقە ئەکەم
گاهێ بەردبارانی گۆڕەکەی (مەرگەوەر) ئەکەم
ڕوو دەکەم خودای ئاسمانێ
((خودایە هەر کەسێکی دەبێتە باعیسی دوو دڵان…خێر لە موڵک و ماڵی نەبینێ..ڕۆژی حەشرێ بە نەفرەت بێتن لەگەڵ شەیتانی لەعینی) ٨
ئەفسوونی سۆزی شمشاڵ ئەمبات بۆ موکریانێ
دەچمە لای بەیت بێژان و چقینی گەرمی دیوەخانێ

ئای…گەلۆ…مەدەد یارێ لە من گەلۆ..ئەوە دڵێ منی غەریب و غەریبە ماڵوێرانە و کۆست کەتووە ..چەندی لە ئێشە ..چەندی لە ئۆفە..چەندی لە برینە… ئەمن دەلێم بە کۆڕە لاوان بە هەرزەکاران هەر کەسانێکی ناسکۆڵەی من ناس ناکات دوو خاڵی ڕەشی عەقرەبی لە قوڵکی گەردنێ دەڵێی سورەتی شاهینە..هەر کەسانێکی ئەو خاڵانە ڕاموسێ لە بۆ دنیاێی سەتە لە بۆ قیامەتێ پێی قایم دەبێتەوە دینە…سەد ماشەڵا دەڵێی کەوی نەخشینە..ئەمن سەد حەیف و دوو سەد مەخابن لە دنیایە دەمکوژێ بۆ وی مەحبوبێ جوان و جوان چاک و کەڵەگەت هەموو شەوێ بە دەستێکی پڕ بازنگ و بە قامکێکی شوش و باریک پڕ ئەنگوستیلە هەڵدەستێتەوە سەر لانکی… گولەکی لە دوو دینە‌…) ٩
ئەمنی عاشقی سیابەخت دەبمە میوانی ناوەختی
شەوانی درێژی… کۆڕی.. ئەو بەیت بێژانە

عەشقی لاس و خەزاڵ، ئەوینی خەج و سیامەند
حەسرەتی عەشقەکەی برایمۆک وێرد و بەیتی سەر زاریانە
ئەڤینی زین و مەمێ.. دێوانەیی فەرهادی کۆهەکەن
ناسر و ماڵماڵ... لە ناو حوزنی بەیتەوە دێ
خودا بۆ ئەبێ عاشقان ئەوە چارەنوسیان بێ؟
ئاواتە خوازم لە دەورانێکی دی ئەو بەختەم هەبێ
داستانی ئەوینی ئاسمانیم بە بەیتی ئەو شەوانە بێ
شمشاڵی کاکی شوان زیاتر ئەملاوێنێ
باڵ ئەگرم... ئەڕۆم بۆ دوور
بۆ سێبەرێ دارگوێزێکی نزیک سنوور
لە دوورەوە‌ گوێم لە سۆزی دەنگی ((کێمنەیی))یە
ئەیبینم قاتێکی شاڵی خورمایی.. مشکیەکی ها لەسەر
سۆزێکی غەمگین لە ئەوکی پڕ گرینیەوە دێتە دەر
((ئارۆ ڕام کۆتەن کۆنە هەواران...دماو باڵا کێو وەشین نەو یاران...هەرچەنەم کەدەن خەیاڵانو تو..گەرمەشینمەن دووبارە جەنۆ.........) ١٠
ئاسوودە ئەبم بەم سۆزە جوانە
هەتوانی برینی ناخ و دڵانە
فیردوسی خودایە ئەم دەشتە بەرینە
ژێر هەر دارێکی پەناگای ئەوینە
سەرمەست و خەیاڵ بەم سروشتە جوانە
بێ ئاگا لە دنیا و خەمی زەمانە
زەنگی کاتژمێری بەیانی بە ئاگای هێنام
لە جاران زیاتر شەکەتی دنیام
مەخابن لە خەونەکەشەم یارۆم هەرنەدی
چارەنوسمانە... فیراقی ئەبەدی

قادر سەمەد
2020-7-17

پەراوێز:
١ . مامۆستا حەمەساڵح دیلان ڕوویەکی دیاری شاری سلێمانی خۆزگە پەیکەرێکی لەبەردەم باخی گشتی بۆ دروست ئەکرا...
٢. شیعری مەحوی بە مەقامی سەفەر گوتراوە لە لایەن چەند هونەرمەندێکەوە لەم شیعرە سۆزی دیلان لەگەڵمادایە
٣. (وەیس) مەبەست لە وەیسی قەرەنی مزارەکەی لە سنە لە ڕۆژهەلاتی کوردستان..لە گۆرانیە کوردیەکاندا ناوی هاتووە با بچینە سەر وەیس

وەیسی خۆمانە..گۆرانیەکەم بەکارھێناوە.

٤. ئەڵوەن مەقامی… بەدەنگی هونەرمەند خودادادعەلی گوتراوە.

٥. مەقامی خورشیدی بەدەنگی مامۆستا عەلی مەردان گوتراوە شیعری مەولەوی.

٦. حەیرانێکی دەشتی هەولێر بە دەنگی هونەرمەند محەمەد عەزیز گوتراوە

٧.ئەم لاوکە بەدەنگی کاوێس ئاغا و هونەرمەندانی تر گوتراوە.

٨. لە ئەوەڵ سەحەرەکەی مامە سێوە پێویستی کرد لەو جێگایەدا بەکاری بهێنم.

٩. ئەم جۆرە لە گەلۆ بەدەنگی ڕەسوڵی نادری و فەتاح سەوزەواری گوتراوە.

١٠. ئەم سۆزەی هەورامان بەدەنگی مامۆستا عوسمان کێمنەی و هونەرمەندانی هەورامان گوتراوە